

Cezary RITTER

JAN PAWEŁ II I BENEDYKT XVI
O TEOLOGICZNYM I FILOZOFICZNYM SENSIE SŁOWA

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978) ss. 477	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
II (1979) [t. 1], ss. 1729	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
II (1979) t. 2, ss. 157	XV (1992) t. 1, ss. 2147
III (1980) t. 1, ss. 1983	XV (1992) t. 2, ss. 1119
III (1980) t. 2, ss. 1869	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XVII (1994) t. 2, ss. 1281
V (1982) t. 1, ss. 1376	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
V (1982) t. 2, ss. 2497	XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
V (1982) t. 3, ss. 1751	XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
VI (1983) t. 1, ss. 1730	XIX (1996) t. 1, ss. 1798
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XIX (1996) t. 2, ss. 1206
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XX (1997) t. 1, ss. 1799
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XX (1997) t. 2, ss. 1230
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XXI (1998) t. 1, ss. 1669
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XXI (1998) t. 2, ss. 1483
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XXII (1999) t. 1, ss. 1660
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XXII (1999) t. 2, ss. 1396
X (1987) t. 1, ss. 1482	XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
X (1987) t. 2, ss. 2582	XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
X (1987) t. 3, ss. 1812	XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XI (1988) t. 1, ss. 1073	XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XI (1988) t. 2, ss. 2625	XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XI (1988) t. 3, ss. 1405	XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XI (1988) t. 4, ss. 2317	XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XII (1989) t. 1, ss. 1945	XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XII (1989) t. 2, ss. 1783	XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XIII (1990) t. 1, ss. 1885	XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XIII (1990) t. 2, ss. 1888	XXVIII (2005), ss. 333.

- NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań-Warszawa 1987, ss. 220
 NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793
 NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753
 NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań-Warszawa 1985, ss. 875
 NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań-Warszawa 1986, ss. 924
 NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611
 NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572
 NP V, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877
 NP V, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004
 NP VI, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852
 NP VI, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686
 NP VII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924
 NP VII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 827
 NP VIII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076
 NP VIII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856
 NP IX – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IX (1986) t. 1, Poznań 2005, ss. 999.

IB – *Insegnamenti di Benedetto XVI* [Città del Vaticano]

I (2005), ss. 1326	IV (2008), t. 1, ss. 1280
II (2006), t. 1, ss. 1008	IV (2008), t. 2, ss. 1099
II (2006), t. 2, ss. 1065	V (2009), t. 1, ss. 1439
III (2007), t. 1, ss. 1405	V (2009), t. 2, ss. 980.
III (2007), t. 2, ss. 1065	

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1(1980) –

JAN PAWEŁ II

1979

1. *Ogłoszenie Neo-Wulgaty wzorcowym wydaniem Biblii* (Konstytucja Apostolska „Scripturarum Thesaurus”, 27 IV), NP II, 1, s. 420-421; toż: *Promulgata l'edizione tipica della Neo-Volgata della Bibbia*, IGP II, [1], s. 992-994.
2. *Nel segno della continuità* [W znaku ciągłości] (Do Papieskiej Komisji Neo-Wulgaty, 27 IV), IGP II, [1], s. 995-997.

1980

3. *Zjednoczenie przez pobożne słuchanie Słowa Bożego* (Do Komitetu Wydawniczego Biblii Międzywyznaniowej, 20 III), NP III, 1, s. 268; toż: *Insieme, in religioso ascolto della parola di Dio*, IGP III, 1, s. 653-654.

4. *Bądźcie prawdziwymi naukowcami w zakresie słowa Bożego* (Do uczestników XXVI Krajowego Tygodnia Biblijnego we Włoszech, 18 IX), NP III, 2, s. 353-354; toż: *Siate autentici studiosi della parola di Dio*, IGP III, 2, s. 664-666.

1981

5. *Żeby wszyscy mogli żyć bardziej po ludzku* (Na Międzynarodowy Dzień Alfabetyzacji, 8 IX), NP IV, 2, s. 62-63; toż: *Nella Giornata dell'Alfabetizzazione l'appello per realizzare un nuovo ordine internazionale*, IGP IV, 2, s. 138-140.

6. *Bezmiar Boga w ograniczoności ludzkiego słowa* (Na inaugurację roku akademickiego rzymskich uczelni kościelnych, 23 X), NP IV, 2, s. 204-208; toż: *Essere fedeli alla parola di Cristo per conoscere e annunciare la verità*, IGP IV, 2, s. 482-489.

1982

7. *Przygotowanie teologiczne i kultura słowa* (Do kapłanów, Bolonia, 18 IV), NP V, 1, s. 553-556; toż: *Preparazione teologica e cultra per l'annuncio della parola*, IGP V, 1, s. 1244-1250.

8. *List Ojca Świętego do Dyrektora Generalnego UNESCO* (Na XVI Międzynarodowy Dzień Alfabetyzacji, 25 VIII), NP V, 2, s. 295-296; toż: *Lettera al Direttore Generale dell'UNESCO*, IGP V, 3, s. 281-283.

9. *Niezniszczalna moc słowa Bożego wobec przemijalności świata* (Homilia w czasie Mszy św. w parafii św. Justyna w Rzymie, 14 XI), NP V, 2, s. 783-785; toż: *Di fronte alla transitorietà del mondo sta l'indistruttibile potenza della Parola di Dio*, IGP V, 3, s. 1277-1282.

1983

10. *Postanictwo informowania i formowania opinii publicznej według kryteriów prawdy, obiektywizmu i jasności* (Do dziennikarzy katolickich Italii, 14 II), NP VI, 1, s. 198-200; toż: *Il lavoro giornalistico esige esercizio di professionalità e di moralità*, IGP VI, 1, s. 421-425.

11. *Przyczyniać się do poznania i rozpowszechniania Słowa Bożego* (Do członków Komitetu Wykonawczego Światowej Federacji Katolickiej ds. Apostolatu Biblijnego, 22 IV), NP VI, 1, s. 484-485; toż: *Contribuire alla conoscernza e alla diffusione della parola*, IGP VI, 1, s. 1040-1042.

1984

12. *Alfabetyzacja środkiem duchowego rozwoju człowieka* (Orędzie do Generalnego Dyrektora UNESCO, 29 VIII), NP VII, 2, s. 124-125; toż: *L'alfabetizzazione per lo sviluppo spirituale dell'uomo*, IGP VII, 2, s. 268-270.

1985

13. *Ściśłość naukowa i nieskazitelnność wiary* (Do Papieskiej Komisji Biblijnej, 18 IV), NP VIII, 1, s. 537-538; toż: *Rigore scientifico e integrità della fede*, IGP VIII, 1, s. 1067-1069.

14. *Wszelkie pismo od Boga natchnione* (Audiencja generalna, 1 V), NP VIII, 1, s. 593-594; toż: [brak w IGP].

15. *Stary Testament* (Audiencja generalna, 8 V), NP VIII, 1, s. 628-629; toż: *La luce della rivelazione è anche nell'Antico Testamento*, IGP VIII, 1, s. 1228-1230.

16. *Nowy Testament* (Audiencja generalna, 22 V), NP VIII, 1, s. 836-838; toż: [brak w IGP].

17. *Zachęta do przebycia wewnątrznie drogi Dantego ku tajemnicy Boga* (Otwarcie wystawy „Dante w Watykanie”, 30 V), NP VIII, 1, s. 872-873; toż: *Un invito a ripercorrere interiormente il camino di Dante verso il mistero di Dio*, IGP VIII, 1, s. 1686-1688.

1986

18. *Aby słowo Pańskie rozszerzało się i rozstawiato* (Do Papieskiej Komisji Środków Społecznego Przekazu, 27 II), NP IX, 1, s. 273-275; toż: *I chiari obiettivi della Commissione per le Comunicazioni Sociali*, IGP IX, 1, s. 542-545.

19. *W służbie prawdy i wolności* (Spotkanie z włoskimi dziennikarzami katolickimi, 28 II), NP IX, 1, s. 280-282; toż: *Il giornalista: uomo della verità*, IGP IX, 1, s. 555-560.

1988

20. *Zależność, która przynosi zaszczyt* (Do dziennikarzy, 17 I), ORpol. 9(1988) nr 1, s. 16; toż: *Indipendenza e rigore nel servizio alla verità*, IGP XI, 1, s. 133-137.

21. *Ażeby ziemia nie zamieniła się w pustynię* (Spotkanie z przedstawicielami świata nauki i sztuki, Salzburg, 26 VI), ORpol. 9(1988) nr 8, s. 22; toż: *Non si può ridurre la terra ad un deserto! Il bene e l'amore salveranno il mondo*, IGP XI, 2, s. 2201-2207.

1989

22. *Spotkanie przy stole Słowa* (Spotkanie ekumeniczne w Pałacu Moltkego, Kopenhaga, 7 VI), ORpol. 10(1989) nr 8, s. 30; toż: *Resta ancora molto da fare per rendere la Scrittura quello strumento di unità che il Signore vuole che sia*, IGP XII, 1, s. 1563-1568.

1991

23. *Wielka praca nad mową* (Homilia podczas Mszy św. w Olsztynie, 6 VI), ORpol. 12(1991) nr 5, s. 57-60; toż: *La libertà fuori della verità è solo apparenza e schiavitù*, IGP XIV, 1, s. 1523-1530.

24. *Dzieje Kościoła są dziejami świadków Chrystusa* (Do uczestników Kongresu Teologów Europy Środkowo-Wschodniej, Jasna Góra, 15 VIII), ORpol. 12(1991) nr 8, s. 32-34; toż: *La libertà autenticamente evangelica si realizza soltanto testimoniando la verità della parola*, IGP XIV, 2, s. 270-278.

1992

25. *Katecheza w służbie inkulturacji wiary* (Do członków Międzynarodowej Rady katechetycznej, 26 IX), ORpol. 14(1993) nr 1, s. 36-38; toż: *Il compito dell'inculturazione del Vangelo è il cuore della "nuova evangelizzazione"*, IGP XV, 2, s. 188-192.

26. *Wierność prawdzie w środkach społecznego przekazu* (Do przedstawicieli Włoskiej Federacji Tygodników Katolickich, 28 XI), ORpol. 14(1993) nr 3, s. 36-37;

toż: *Il settimanale diocesano: strumento di mediazione tra informazione e territorio*, IGP XV, 2, s. 726-729.

1994

27. *Oddajcie wasze słowa na służbę prawdy* (Wizyta w Biurze Prasowym Stolicy Apostolskiej, 24 I), ORpol. 15(1994) nr 3, s. 51-52; toż: *Siamo compagni di uno stesso pellegrinaggio: spettatori di situazioni drammatiche, ma testimoni di incoraggianti segni di speranza*, IGP XVII, 1, s. 189-193.

1995

28. *Wprowadzajcie słowo Boże w wasze języki i kultury* (Do Specjalnego Zgromadzenia Synodu Biskupów poświęconego Afryce, Jaunde 15 IX), ORpol. 16(1995) nr 11-12, s. 18-20; toż: *Amata Africa, avanza lungo il tuo cammino con fiducia*, IGP XVIII, 2, s. 559-565.

1997

29. *Więź chrześcijaństwa ze Starym Testamentem* (Do członków Papieskiej Komisji Biblijnej, 11 IV), ORpol. 18(1997) nr 6, s. 41-42; toż: *L'identità dei cristiani è inseparabile dall'Antico Testamento. Essi non possono quindi accettare che gli ebrei siano dispreziati*, IGP XX, 1, s. 639-642.

30. *Słowo Boże naszym pokarmem* (Rozważanie przed modlitwą Anioł Pański, Castel Gandolfo, 20 VII), ORpol. 18(1997) nr 10, s. 45; toż: *Ogni cristiano, e chiunque cerca la verità, si nutra ogni giorno delle Sacre Scritture*, IGP XX, 2, s. 51-52.

31. *Sztuka i kultura w służbie ewangelizacji* (Przesłanie do uczestników II Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Komisji ds. Kościelnych Dóbr Kultury, 25 IX), ORpol. 18(1997) nr 12, s. 4-5; toż: *I beni culturali possono aiutare l'anima nella ricerca delle cose divine e costituire pagine interessanti di catechesi e di asceti*, IGP XX, 2, s. 390-394.

32. *Na początku było Słowo* (Audiencja generalna, 26 XI), ORpol. 19(1998) nr 1, s. 46-47; toż: *In principio era il Verbo*, IGP XX, 2, s. 858-860.

33. *Słowo Chrystusa światłem i wsparciem dla wszystkich* (Homilia podczas Mszy św. dla wykładowców i studentów uczelni rzymskich, 16 XII), ORpol. 19(1998) nr 2, s. 14-15; toż: *Sprigionare energie culturali generose e fresche: è compito affidato ai giovani come vocazione e servizio nell'itinerario verso il Giubileo*, IGP XX, 2, s. 1021-1025.

1998

34. *Sluchajcie słowa Bożego i wprowadzajcie je w życie* (Homilia podczas Mszy św. na Lungomare Corso Colombo w Chiavari, 19 IX), ORpol. 20(1999) nr 1, s. 27-28; toż: *Vi affido tutti alla Madre di Dio e della Chiesa*, IGP XXI, 2, s. 504-508.

2000

35. *Sluchanie Słowa i Ducha w objawieniu kosmicznym* (Audiencja generalna, 2 VIII), ORpol. 22(2001) nr 1, s. 36-37; toż: *L'ascolto della Parola e dello Spirito nella rivelazione cosmica*, IGP XXIII, 2, s. 110-113.

36. *Decydujące spotkanie z Chrystusem – Słowem, które stało się ciałem* (Audycja generalna, 9 VIII), ORpol. 22(2001) nr 1, s. 37-38; toż: *L'incontro decisivo con Cristo, Parola fatta carne*, IGP XXIII, 2, s. 135-139.

37. *Słowo, Eucharystia a podzieleni chrześcijanie* (Audycja generalna, 15 XI), ORpol. 22(2001) nr 3, s. 34-35; toż: *La Parola, l'Eucaristia e i cristiani divisi*, IGP XXIII, 2, s. 885-888.

2001

38. *Psalmy w Tradycji Kościoła* (Audycja generalna, 28 III), ORpol. 22(2001) nr 5, s. 51-52; toż: *I Salmi nella Tradizione della Chiesa*, IGP XXIV, 1, s. 613-615.

39. *Z poezji Norwida emanuje światło* (Do przedstawicieli Instytutu Dziedzictwa Narodowego, 1 VII), ORpol. 22(2001) nr 9, s. 54-56; toż: *Durante l'occupazione nazista e nel periodo comunista i pensieri di Norwid sostenevano la nostra speranza posta in Dio e ci aiutavano a perseverare accanto alla Verità*, IGP XXIV, 2, s. 4-9.

2002

40. *Szukać prawdy i ją przekazywać* (Do członków Międzynarodowej Katolickiej Unii Prasy, 6 XII), ORpol. 24(2003) nr 2, s. 45; toż: *Essere giornalista cattolico significa avere il coraggio di cercare e di riferire la verità anche quando non è considerata "politicamente corretta"*, IGP XXV, 2, s. 829-830.

2003

41. *Tryptyk rzymski (medytacje)*, ORpol. 24(2003) nr 4, s. 4-20; toż: *Trittico romano. Meditazioni*, Libreria Editrice Vaticana 2003, ss. 47.

2004

42. *Oddajcie wasze talenty na służbę Bogu, bliźniemu i dobru wspólnemu* (Przesłanie do uczestników konferencji nt. „Przedsiębiorca. Odpowiedzialność społeczna i globalizacja”, 3 III), ORpol. 25(2004) nr 5, s. 10; toż: *Una sana globalizzazione può contribuire all'unità della famiglia umana e rendere possibili forme di cooperazione economiche, sociali e culturali*, IGP XXVII, 1, s. 287-289.

43. *Potrzeba nowej „wyobraźni miłosierdzia”* (Przesłanie do uczestników międzynarodowego seminarium poświęconego ubóstwu i globalizacji, 5 VII), ORpol. 25(2004) nr 10, s. 4; toż: *Elaborare modi sempre più efficaci per ottenere una distribuzione più equa delle risorse del mondo*, IGP XXVII, 2, s. 13-14.

2005

44. *Wyzwania stojące przed ludzkością: życie, chleb, pokój i wolność* (Do korpusu dyplomatycznego, 10 I), ORpol. 26(2005) nr 3, s. 21-24; toż: *La vita, il pane, la pace, la libertà: le grandi sfide dell'umanità di oggi*, IGP XXVIII, s. 25-32.

BENEDYKT XVI

45. *La Parola di Dio non venga fatta a pezzi dai continui cambiamenti delle mode* [Słowo Boże nie jest rozdarte przez ciągłe zmiany mody] (Uroczyste objęcie Katedry św. Jana na Lateranie, 7 V), IB I, s. 59-64.

2006

46. *Aby głosić Ewangelię Chrystusa na całym świecie* (Wizyta w Radiu Watykańskim z okazji 75. rocznicy rozpoczęcia działalności, 3 III), ORpol. 27(2006) nr 5, s. 47-48; toż: *La Radio Vaticana oggi: un coro di voci al servizio dalla verità e della pace*, IB II, 1, s. 279-282.

47. *Educarsi al silenzio e alla contemplazione per giungere alla familiarità amorosa con la Parola di Dio* [Wychowywać siebie do milczenia i kontemplacji, by osiągnąć pełną miłości zażyłość ze Słowem Bożym] (Rozpoczęcie roku akademickiego rzymskich uczelni kościelnych, 23 X), IB II, 2, s. 502-504.

2007

48. *Solo ascoltando il Signore e seguendo la sua voce possiamo trovare la strada dell'unità* [Tylko słuchając głosu Pana i postępując za jego głosem możemy odnaleźć drogę do jedności (Audiencja generalna, 24 I), IB III, 1, s. 101-106.

49. *Musimy być wiernymi sługami słowa* (Do Episkopatu Brazylii, 28 IV), ORpol. 28(2007) nr 7-8, s. 24-27; toż: *Dobbiamo essere fedeli servitori della Parola senza visioni riduttivi né confusioni sulla missione che ci è stata affidata*, IB III, 1, s. 822-831.

2008

50. *Fundamentem prawdziwej kultury jest poszukiwanie Boga* (Spotkanie z przedstawicielami świata kultury w Collège des Bernardinis, Paryż, 12 IX), ORpol. 29(2008) nr 10-11, s. 12-16; toż: *Le origini della teologia occidentale e le radici della cultura europea*, IB IV, 2, s. 270-280.

51. *Słowo Boże duszą apostołatu i życia kapłańskiego* (Nieszpory w katedrze Notre-Dame, Paryż, 12 IX), ORpol. 29(2008) nr 10-11, s. 17-19; toż: *Celebrazione dei vespri con i sacerdoti e i religiosi, le religiose, i seminaristi e i diaconi*, IB IV, 2, s. 281-283.

52. *Słowo Boże jest trwalsze niż ludzka rzeczywistość* (Przemówienie na rozpoczęcie I kongregacji generalnej Synodu Biskupów, 6 X), ORpol. 29(2008) nr 12, s. 11-13; toż: *La Parola di Dio è più stabile di ogni realtà umana*, IB IV, 2, s. 458-461.

2009

53. *Tradycja i Pismo Święte przenikają się nawzajem* (Do zgromadzenia plenarnego Papieskiej Komisji Biblijnej, 23 IV), ORpol. 30(2009) nr 6, s. 33-35; *La Scrittura si comprende all'interno della Chiesa*, IB V, 1, s. 654-659.